

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้างนี้จะใช้กรอบแนวคิดแบ่งออกเป็น 3 หมวดหลัก ประกอบด้วย 1. การศึกษาชุมชนที่มีผู้นำเป็นผู้ขับเคลื่อนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งหรือมีความอยู่ดีมีสุข ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อหาตัวอย่างที่ดีที่สุดในการศึกษาโดยเป็นตัวแทนของชุมชนที่มีการพัฒนาที่ดีที่สุด (Best Practice Communities) 2. การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์และปัจจัยสนับสนุน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อหาคำตอบว่าในการที่จะให้ชุมชนพัฒนาเองโดยอาศัยผู้นำของตนเอง ผู้นำที่ดีที่สุดควรมีคุณลักษณะอย่างไร (Best Attribute) และ 3. การศึกษาภาวะผู้นำในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงนาร่อง โดยมีผลผลิตรวมของการศึกษาคือ กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับลักษณะของแต่ละชาติพันธุ์ โดยมีกระบวนการศึกษาดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

กิจกรรม	จำนวน (วัน)							
	30	60	90	120	150	180	210	250
1. การศึกษาสถานะภาวะผู้นำชุมชนในโครงการขยายผลโครงการหลวงนาร่อง								
1.1 ศึกษาลักษณะผู้นำชุมชนรูปแบบ ทางการและตามธรรมชาติ	→							
1.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของลักษณะผู้นำ	→							
1.3 เสนอรายงานการศึกษาเบื้องต้น	x							
2. การศึกษาภาวะผู้นำต้นแบบ (Leader Prototype) ด้านการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งบนพื้นที่สูง								
2.1 การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกชุมชน ตัวอย่างที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนา	→							
2.2 การคัดเลือกชุมชนที่ตรงกับเกณฑ์ที่ได้ จากการศึกษาในหัวข้อ 2.1		→						
2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทของผู้นำและการพัฒนาในชุมชน ตัวอย่าง			→					
3. การสังเคราะห์ลักษณะของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์กับปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ								
3.1 คัดเลือกผู้นำชุมชนตัวอย่างที่มีผลงาน การพัฒนาตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษา				→				
3.2 การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขในการสร้าง ความสำเร็จของผู้นำ				→				
3.3 การสังเคราะห์ลักษณะภาวะผู้นำที่พึง ประสงค์กับปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ					→			
4. การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงนาร่อง								
4.1 การศึกษาศักยภาพของผู้นำชุมชนใน โครงการขยายผลโครงการหลวงนาร่อง	→					→		
4.2 เสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์							x	
4.3 การวิเคราะห์ช่องว่างของคุณลักษณะ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์กับสถานะผู้นำใน โครงการขยายผลโครงการหลวงนาร่อง							→	

กิจกรรม	จำนวน (วัน)							
	30	60	90	120	150	180	210	250
4.4 การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำและการสร้างปัจจัยสนับสนุน การมีบทบาทของผู้นำ							→	
4.5 เสนอรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์								x

3.3 วิธีการวิจัย

1) การศึกษาภาวะผู้นำต้นแบบ (Leader Prototype) ด้านการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งบนพื้นที่สูง

- การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนตัวอย่างที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาโดยการวิจัยเชิงเอกสารโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำและการพัฒนาในชุมชนตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 6 ชุมชน โดยพิจารณาตัวแปร 2 ลักษณะ คือ ผลสำเร็จการพัฒนาชุมชนและบทบาทผู้นำในชุมชน
- คัดเลือกผู้นำชุมชนตัวอย่างที่มีผลงานการพัฒนาตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาอย่างน้อยจำนวน 6 ชุมชน โดยวิธีการแบบ Snowball โดยการขอข้อมูลจากผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าชุมชนใดหรือบุคคลใดที่เป็นผู้รู้ในเรื่องที่ศึกษา
- วิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะผู้นำในการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จ โดยวิธีการศึกษาเชิง Inductive โดยการสำรวจลักษณะผู้นำ กลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม
- การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขในการสร้างความสำเร็จของผู้นำเพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จ (Lessons Learned) ของผู้นำชุมชนตามชาติพันธุ์ว่ามีปัจจัยและเงื่อนไขของการสร้างความสำเร็จ
- การสังเคราะห์ลักษณะของภาวะผู้นำพึงประสงค์กับปัจจัยและเงื่อนไขของความสำเร็จ

2) การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงนาร่อง

- ศึกษาลักษณะผู้นำชุมชนรูปแบบทางการและตามธรรมชาติโดยการสัมภาษณ์ ผู้นำและสมาชิกชุมชนในโครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง
- ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของลักษณะผู้นำในแต่ละชาติพันธุ์ในโครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง

- การศึกษาศักยภาพของผู้นำชุมชนในโครงการขยายผลโครงการหลวงนำร่อง 3 แห่ง

- การวิเคราะห์ช่องว่างของคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์กับสภาวะผู้นำในโครงการขยายผล 3 แห่ง

- การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำและการสร้างปัจจัยสนับสนุนการมีบทบาทของผู้นำที่เหมาะสมกับชุมชนชาติพันธุ์ ม้ง กะเหรี่ยง และคนเมือง

3.4 สถานที่ดำเนินการวิจัย

1) โครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง (แบ่งตามชาติพันธุ์) ได้แก่

- โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (ม้ง)
- โครงการขยายผลโครงการหลวงฯ ขุนตั้นน้อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ (กะเหรี่ยง)
- โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน (คนพื้นเมือง)

2) ชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในภาคเหนือของไทย ที่มีผู้นำที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง อย่างน้อย 6 แห่ง

3.5 วิธีการศึกษา

กรอบความคิดในการศึกษา

